

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΦΕΓΓΟΥΣ

Ἐν τῷ Livre de la Conqueste παριστάνεται ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἀχαΐας Φίλιππος ὁ Σαβαυδὸς μεταβάς εἰς Mathe-Grifon. ἦτοι τὴν Ἀχόβαν, εἶτα δὲ προστίθεται Et de là devoit aler par Polifant à Corinte¹. Καὶ κατωτέρω δὲ ἀναγινώσκομεν Lors print congïé de la dame de Mathe-Grifon; et s'en ala par Polifant; et vint à Corinte². Ὁ δὲ Buchon ἐν ἀμφοτέροις τούτοις τοῖς χωρίοις ὑποσημεῖονεῖ περὶ τοῦ Polifant ταῦτα· Je ne puis retrouver ce lieu. Ἀλλὰ Polifant προφανῶς εἶνε κατὰ παραθορὰν οὐκ ἀσυνήθη παρὰ τοῖς Φράγκοις ἐν τῇ ἐκφορᾷ ἐλληνικῶν τοπωνυμιῶν τὸ Πολύφεγγος ἢ Πολύφεγγον τῶν μεσαιωνικῶν Ἑλλήνων, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν ἀρχαῖον Φλιοσντα. Εὐοδοῦται δὲ διὰ τῆς τοιαύτης ταύτισεως καὶ ἡ πορεία Φιλίππου τοῦ Σαβαυδοῦ, ὅστις, μεταβαίνων ἐκ τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ Ἀκόβης εἰς τὴν Κόρινθον, ὤφειλε νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ Φλιοσντος, καθ' ἃ ἐν ἔτει 1460 ὁμοίως βλέπομεν τὸν Μωάμεθ Β' ἐκ Φενεοῦ στρατευόμενον ἐπὶ τὴν Κόρινθον διὰ τῆς Φλιασίας³. Καὶ σήμερον δὲ καλεῖται Πολύφεγγο τὸ ἐν τῇ κατὰ τὴν Φλιασίαν κοιλάδι τοῦ Ἀσωποῦ πρὸς τὰ βορειοανατολικά αὐτῆς κείμενον ὄρος, ἢ Κήλωσσα τῶν ἀρχαίων⁴, ὅπερ, καὶ Πολυφέγγι ὀνομαζόμενον, εἶνε πρόβουνος τοῦ Μεγαλοβουνίου⁵. Τὰ δ' ἐπὶ τῆς δυτικῆς κλιτύος τοῦ ὄρους ἐκείνου σωζόμενα εἰρήπια πράγματα ὑπέλα-

¹ Ἐκδ. Buchon ἐν ταῖς Recherches historiques Τόμ. Α' σ. 466.

² Αὐτόθι σ. 467.

³ Διονύσιου Χαλκωνιδέου σ. 482, 9-20.

⁴ Bursian Geographie von Griechenland Τόμ. Β' σ. 32.

⁵ Μηλιαράκη Γεωγραφία... Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας σ. 161. Πρὸς Lolling Hellenische Landeskunde und Geographie ἐν τῷ τοῦ Ioan Müller Handbuch der klassischen Alterthumswissenschaft Τόμ. Γ' σ. 162.

βεν ὁ Leake¹ ὡς τὰ τοῦ Φλιοῦντος, ἐν ᾧ ὁ Κούρτιος θεωρεῖ αὐτὰ ὡς λείψανα τῆς Ἀραυτείας, τῆς ἀρχαιοτέρας πόλεως, ἣν διεδέχθη ὁ Φλιοῦς².

Μνημονεύεται δὲ τὸ Πολύφεγγος, ὅσον οἶδα, τὸ πρῶτον τῷ 1320³. Ὑπὸ δὲ τὸν τύπον Sancto Georgio de Polifengno εὐρίσκομεν μεταγεγραμμένον τὸ ὄνομα ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐν ἔτει 1364 κάστρων ὡς ἀνήκον εἰς τὴν καστελιανίαν τῆς Κορίνθου, ἧς ἤρχεν ὁ μέγας στρατοπεδάρχης τῆς Ἀχαΐας Νικόλαος Ἀτζαϊώλης⁴.

Ἀπετέλει δὲ τὸ Πολύφεγγος ἐπισκοπὴν ὅτε μὲν χωριστὴν, ὅτε δὲ ἡνωμένην μετὰ τῆς τῶν Δαμαλῶν, ἣτοι τοῦ σημερινοῦ Δαμαλαῖ, τῆς ἀρχαίας Τροϊζήνος, καὶ ὑποκειμένην εἰς τὴν μητρόπολιν Κορίνθου. Καὶ ἐν μὲν ταῖς τάξεσιν ἐπισκοπῶν ταῖς ἐκδεδομέναις ὑπὸ τοῦ Parthey εὐρίσκομεν μνημονευομένην μόνην τὴν ἐπισκοπὴν Δαμαλαῖ, δὲν προστίθεται δὲ τὸ Πολύφεγγος οὔτε ὡς ἰδίᾳ ἐδρα, οὔτε ὡς ἡνωμένην μετὰ τοῦ Δαμαλαῖ. Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἄλλαι τοιαῦται τάξεις, ἐν αἷς ἐπὶ τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου εὐρίσκομεν ἀφ' ἐνός μὲν ἐπισκοπὴν Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐπισκοπὴν Ζεμενῶν, Ταρσοῦ καὶ Πολυφέγγους ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Κεφαλληνίας⁵. Ἐν δὲ τῷ κώδικι Theol. gr. 266 (Nessel) τῆς ἐν Βιέννῃ Αὐτοκρατορικῆς βί-

¹ Travels in the Morea Τόμ. Γ' σ. 339. Πρὸς. *Bursian* ἐνθ' ἄν.

² *Curtius Peloponnesos* Τόμ. Β' σ. 471. Συμφωνεῖ πρὸς τὸν Κούρτιον καὶ ὁ *Lolling* ἐνθ' ἄν., ὁρίζων τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου Φλιοῦντος τριάκοντα στάδια μακρὰν τῆς θέσεως ἐκαίνης κατὰ τὸν λόφον Ῥαχιώτισσα, συχιδόμενον πρὸς τὸ ὄρος Τρικέρανον καὶ τὸ ὄρος τῆς Σικυωνίας Θουαμίαν.

³ *Hopf Geschichte Griechenlands* ἐν τῇ *Allgemeine Encyclopädie* τοῦ *Ersch* καὶ *Gruber* Τόμ. 85 σ. 405

⁴ *Hopf Chroniques gréco-romanes* σ. 229. — *Geschichte Griechenlands* ἐνθ' ἄν. Τόμ. 86 σ. 7, ὅπου ὁρθῶς ταυτίζεται τὸ Πολύφεγγος πρὸς τὸν Φλιοῦντα.

⁵ Ἐν τῷ λίαν ἀνορθογράφῳ κώδικι 54 τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῆς Ζυμάνης καὶ Ταρσοῦ καὶ τοῦ Πολυφθόγγου (ἀντὶ Πολυφθέγγου, ὡς καὶ ἄλλοχού μετὰ τοῦ θ φέρεται τὸ Πολύφεγγος). Ἴδε Νέον Ἑλληνομνημόνων Τόμ. Γ' σ. 117. Ἄλλὰ καὶ ὁ *Νεροῦτσος* ἐν Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἰθνολογικῆς Ἰταιρίας Τόμ. Δ' σ. 95 σημ. 2 λέγει τάδε· Ἡ τελευταία ἐπισκοπὴ (Gimenes) ἐκαλεῖτο ἐν τοῖς καταλόγοις τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας Ζημυαινᾶς, Ταρσοῦ καὶ Πολυφέγγου. Ἡ

βλίσθηκῆς ἐν στενῶ¹ χαρτῶν φύλλῳ γεγραμμένῳ τὸν ιε' αἰῶνα καὶ προτασσομένῳ τοῦ κώδικος ὑπάρχει τὸ ἐξῆς περισπούδαστον σημεῖωμα περὶ τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων τῆς Πελοποννήσου, οὗ μόνην τὴν ἀρχὴν μέχρι καὶ τῆς λέξεως *Δαμαλῶν* ἔχει ἐκδώσει ὁ Lambecius². Ἐκδίδω δὲ τοῦτο, λαβὼν κατὰ παράκλησίν μου φωτογραφίαν τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ διευθυντοῦ τῆς εἰρημένης βιβλιοθήκης, καθηγήτου κ. Karabacek. Ἐχει δὲ ὧδε·

Οἱ μητροπολίται τῆς Πελοποννήσου· ✠³ Κορίνθου· † ὁ Μονεμβασίας· † ὁ Παλαιῶν Πατρῶν· † ὁ Χριστιανουπόλεως· † ὁ Λακεδαιμονίας· † ὁ Ἄργους — Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Πελοποννήσου· † ὁ Δαμαλῶν· † ὁ Ταρσοῦ καὶ Ζεμενῶν· † ὁ Πολυφέγγους· † ὁ Μεθώνης· † ὁ Κωρόνης· † ὁ Ἐλους· † ὁ Μαΐνης· † ὁ Ζευνῶν· † ὁ Ῥέοντος· † ὁ Ὠλαίνης· † ὁ Διακοφτοῦ· † ὁ Ἀμυκλῶν· † ὁ Καριουπόλεως· † ὁ Βρεστένης.

Ἀλλὰ δὲν γινώσκωμεν πότε τὸ Πολύφεγγος παρουσιάζεται τὸ πρῶτον ἐν τοῖς ἐπισκοπικοῖς καταλόγοις, καὶ δὴ μόνον τὸ κατ' ἀρχὰς πιθανῶς. Μόνον δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἔκτου ἔτους περιεσώθησαν, ὅσον γινώσκω, συχνότεραι μνεῖται τῆς ἐπισκοπῆς Πολυφέγγους. Καὶ δὴ τῷ μὲν 1565 κατ' Ἰανουάριον βλέπομεν συνυπογεγραμμένον ἐν τῇ καθαιρέσει τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ τὸν ἐπίσκοπον Δαμαλῶν καὶ Πολυφέγγους Ἰωάσαφ⁴. Τῷ δὲ 1574 τὸ Πολύφεγγος ἀποτελεῖ μόνον ἰδίαν ἐπισκοπὴν, καὶ γινώσκωμεν ἐπίσκοπον αὐτοῦ Θεόληπτον, συνυπογεγραμμένον ἐν σιγιλλίῳ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Τρανοῦ⁵. Τελευτῶντος δὲ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος κατὰ μὲν

Ζημαινῆ καλεῖται νῦν Ζεμενόν, τοῦ δήμου Σικυῶνος, ἣ δὲ Ταρσὸς καὶ τὸ Πολύφεγγος σώζονται ἐν τῷ δήμῳ Νεμέας *.

¹ ἔχει πλάτος περίπου 5 ἑκατοστῶν, τὰ δὲ λοιπὰ φύλλα 13,5.

² Commentarii Τόμ. Ε' σ. 586.

³ Τοῦτο τὸ σημεῖον, ἐν ᾧ συμπεριλαμβάνεται τὸ ὁ, μόνον πρὸ τῶν ὀνομάτων τῶν μητροπόλεων, πρὸ δὲ τῶν ἐπισκοπῶν ἀπλοῦς σταυρός.

⁴ Πατριαρχικὴ ἱστορία ἰαδ. Βόννης σ. 186, 10. Πρβλ. Ὀττοβονιανὸν κώδικα 75 φ. 154^α κατὰ *Feron-Battaglini Codices manuscriptorum Ottobonianae Bibliothecae Vaticanae*. Ἐν Ῥώμῃ. 1893 σ. 47.

⁵ Κατράμῃ Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου. σ. 185. Πρβλ. *Castellani Catalogus*

σημειούμενα ἔτη ἐπίσκοπος Πολυφύγγου ἦτο ὁ Κεφαλλῆν Δαυὶδ Κεφαλαῶς, ὅστις ἔπειτα παραιτηθεὶς « ἡγουμένευσεν ἀπὸ τοῦ 1615-1639 τῆς ἐν Ἀνωγῆ τῆς Πάλης παλαιᾶς γυναικείας μονῆς Κυρίας τῶν Ἀγγέλων, ἐνθα καὶ ἐτάφη »¹. Ἦτο δὲ ὁ Κεφαλαῶς ἐπίσκοπος τοῦ Πολυφύγγου καὶ μόνον, πιθανώτατα πρὸ τοῦ 1591, ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο βλέπομεν τὰς δύο ἐπισκοπὰς, τὴν τοῦ Πολυφ(θ)ύγγου καὶ τὴν τοῦ Δαμαλαῶ καὶ Πεδιάδος, αἵτινες τέως ἦσαν διηρημέναι, ἐνουμένας καὶ πάλιν εἰς μίαν γνώμη συνοδικῆ διὰ σιγιλλίου τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου, ἐν ᾧ ἀναγινώσκονται καὶ τὰ ἐξῆς: Ἀνηνέχθη δὲ συνοδικῶς, ὅτι καὶ αἱ κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐπισκοπαὶ τῆς ἀγνωστῆς μητροπόλεως Κορίνθου, ἣ τε Πολυφθύγγου καὶ ἡ Δαμαλαῶ καὶ Πεδιάδος, ὡς ἐφάνη καὶ ἐπιστώθη, ἦσαν μὲν ἡνωμένοι τὸ πρότερον, καὶ ὑφ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐτέλουν καὶ ἐπλούτουν ἀρχιερέα, ὕστερον δὲ ταῖς καιρικαῖς ἀνωμαλίαις, ἣ καὶ αἰσχροκερδεῖα ἐνὶ ἰσοῦς διηρέθησαν, καὶ νῦν πάλιν ἐνωθῆναι ταύτας τὰς ἐκκλησίας ζητεῖται, καθὼς καὶ τὸ πρότερον· ἐπεὶ ἡ τοιαύτη ἐνωσις οὐ τὴν τυχοῦσαν παρεισάγει λυσιτέλειαν, τούτου χάριν ἡ μειριότης ἡμῶν γράφουσα ἀποφαίνεται γνώμη συνοδικῆ, ἵνα αἱ ἐπισκοπαὶ αὗται ἣ τε Πολυφθύγγου καὶ ἡ Δαμαλαῶ καὶ Πεδιάδος ὧσιν ἀλλήλαις ἡνωμένοι, ὡς καὶ πρότερον, καὶ μία λογίζηται (γρ. λογίζονται) ἐπαρχία, ὑποτασσόμεναι ἀλλήλοις σὺν πᾶσι τοῖς ὄριοις αὐτῶν καὶ τοῖς ἀνέκαθεν δεδομένοις εἰσοδήμασιν αὐτῶν...² Δύο δ' ἔτη ἀργότερον, τῷ 1593, βλέπομεν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β σιγιλλιον Ταξιαρχῶν μονῆς τῆς ἐν ἐπαρχίᾳ Δαμαλαῶν, ἐν ἣ συμπεριελαμβάνετο, καθ' ἃ φαίνεται, καὶ ἡ ἐπισκοπὴ Πολυφύγγου³.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἔπειτα ἡνώθησαν κατ' ἀγνωστον ἔτος αἱ

codicum graecorum... in bibliotheca D. Marci Venetiarum. Ἐν Βενετίᾳ σ. 14

¹ Ἡλ Τσιτσάλλη Κεφαλληνικά σύμμικτα σ. 337.

² Σάββα Βιογραφικόν σχεδιάσμα περὶ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β' σ. 171 κ. 1.

³ Νέος Ἑλληνομνημῶν Τόμ. Γ' σ. 379.

δύο ἐπισκοπαί, ἕως, πατριαρχεύοντος τοῦ Νεοφύτου Β', καθηρέθησαν ὁ ἐπίσκοπος Πολυφέγγου Θεοδόσιος καὶ ὁ Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος Ἀθανάσιος καὶ ἠνώθησαν αἱ δύο ἐπισκοπαὶ μετὰ τῆς μητροπόλεως Κορίνθου. Σύγχυσις δὲ ὑπάρχει περὶ τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἔγεινεν ἡ συγχώνευσις αὕτη. Καὶ δὴ ὁ Δοσιθεὸς Ἱεροσολύμων ἐν μὲν τῇ Νομικῇ συναγωγῇ ἀναγράφει, ὅτι ἡ καθαιρέσις τῶν ἐπισκόπων καὶ ἡ μετὰ τῆς Κορίνθου ἔνωσις τῶν ἐπισκοπῶν ἔγεινε τὸν Μάιον τοῦ 1608, ἤτοι κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Νεοφύτου πατριαρχεῖαν¹. Ἄλλ' ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ λέγει ὅτι ἡ πράξις τοῦ Νεοφύτου ἐξεδόθη ἐν ἐπιακισχιλοσιῶ ἑκατοσιῶ ἑνδεκάτῳ, ἤτοι τῷ 1603². Τέλος δ' ὁ Ἀθανάσιος Ὑψηλάντης μαρτυρεῖ, ὅτι τῷ 1605 ἐπὶ τούτου τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου ἐγένετο ἀπόφασις συνοδικῆ μηκέτι Πολυφέγγου ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, ἀλλὰ ταύτην τὴν ἐπαρχίαν ὑποκεῖσθαι τῷ Κορίνθου μητροπολίτῃ, συμφωνῶν σχεδὸν αὐτολεξεῖ περὶ τὴν διατύπωσιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ περὶ τὴν χρονολογίαν, πρὸς τὰ παρὰ τῷ Δοσιθέῳ ἐν τοῖς Περί τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχουσάντων λεγόμενα³. Καὶ ἡ μὲν χρονολογία τοῦ Ὑψηλάντου εἶνε βεβαίως ἐσφαλμένη, ἐπειδὴ κατ' αὐτὸν μόνον ἦτο πατριάρχης τῷ 1605 ὁ Νεόφυτος, ἀνθ' οὗ ἐπα-

¹ Σάβα Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Τόμ. Γ' σ. 555. Πρὸλ. Γεθεῶν Πατριαρχικοὶ πίνακες σ. 546.

² Περί τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχουσάντων Τόμ. Β' σ. 1169. Ὁ κ. Γεθεῶν ἐνθ' ἀν. προσθέτει, ὅτι τῆς πατριαρχικῆς ταύτης πράξεως μνησκαται καὶ ὁ Μελέτιος ἐν Τόμ. Γ' σ. 404 ταῦτα δ' ἐξ αὐτοῦ παραλαβὼν ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ κ. Τσιτσάλλης ἐνθ' ἀν. Ἄλλ' ἐγὼ οὐτ' ἐν τῇ ἀναγεγραμμένῃ σελίδι οὔτε ἀλλαχοῦ τῆς Γεωγραφίας τοῦ Μελετιίου εὑρον τοιοῦτό τι. Δὲν εἶνε δὲ τελείως ἀκριβῆ τὰ μόνα περὶ τῆς ἐπισκοπῆς Πολυφέγγου λεγόμενα ὑπὸ τοῦ *Lequien Oriens Christianus*. Ἐν Παρισίοις 1740 Τόμ. Β σ. 155 κ. ἑ., τάδε: *Hodie illustrissimo Chrysantho teste duos dumtaxat (episcopatus) habet, Damalam et Polyphongum, quae in unum coaluerunt, quod etiam in Smithei notitia fertur*. Πρὸλ. αὐτόθι Τόμ. Β' σ. 224 κ. ἑ. Καὶ δὴ ταῦτα πρέπει νὰ ἐπανορθωθῶσι κατὰ τὰ λεγόμενα παρὰ τῷ Δοσιθέῳ, διότι ὁ Χρύσανθος τοῦ *Le Quien* οὐδέτις ἄλλος εἶνε ἢ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Δοσιθεοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων διάδοχος αὐτοῦ ὁ καὶ ἐπιμεληθεὶς τῆς ἐκδόσεως τῆς προμνημονευθεῖσης συγγραφῆς τοῦ θεοῦ, ἐξ ἧς παρελήφθησαν τάνωτιον σημειωθέντα.

³ Ἀθανασίου Ὑψηλάντου Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν σ. 122.

τριάρχευε πράγματι ὁ Ῥαφαήλ Β'. Ἄλλ' ὁποτέρα τῶν χρονολογιῶν τοῦ Δοσιθέου εἶνε ἡ ὀρθή; Ἡ μὲν πρώτη, ἡ τοῦ 1603, δὲν εἶνε μὲν παντελῶς ἀδύνατος, ἂν παραδεχθῶμεν τὴν συνοδικὴν πράξιν γενομένην τὸν αὐτὸν μῆνα Μάιον, ὃν ὁ Δοσίθεος ὀρίζει ἐν τῇ ἑτέρᾳ περὶ τοῦ ἔτους 1608 μαρτυρίᾳ, ἐπειδὴ ὁ μὴν ἐκεῖνος δύναιται νὰ συμπεριληφθῇ ἴσως εἰς τὸν χρόνον τῆς πρώτης τοῦ Νεοφύτου πατριαρχείας¹. Ἀλλὰ πολὺ πιθανώτερον εἶνε τὸ ἔτος 1608. Οὐ μόνον ῤητῶς ὁ Δοσίθεος εἰς τὸ ἔτος τοῦτο προσθέτει καὶ τὸν μῆνα, ἀλλὰ καὶ ἀναγράφεται ἡ χρονολογία ἐκείνη τῆς δευτέρας τοῦ Νεοφύτου πατριαρχείας ἐν τῇ συγγραφῇ ἐκείνῃ τοῦ Δοσιθέου, ἐν ἣ ὁ πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων συστηματικῶς καὶ ἐν αὐστηρᾷ χρονολογικῇ τάξει ἀνέγραψεν ἐξ αὐτῶν τῶν ἀρχείων τὰς πράξεις τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.

Καὶ ἡ μὲν ἐπισκοπὴ Πολυφέγγους δὲν φαίνεται πλέον ἀνασταθεῖσα. Ἄλλ' ἡ ἐπισκοπὴ Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος ἄνευ τῆς προσθήκης τοῦ Πολυφέγγους, οὗ ἡ ἀπουσία ἀποδεικνύει ἀκριβῆ τὴν κατὰ τάνωτέρω μαρτυρίαν τοῦ Δοσιθέου, οὐ μόνον ἐξηκολούθησεν ὀφισταμένη ἢ ἀνασυνέστη, ἀλλὰ καὶ ὕψωθη τῷ 1719 συνοδικῇ διαγνώσει ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἱερεμίου Γ' εἰς ἀρχιεπισκοπὴν, ἐξαρτωμένην ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου. Αἰτία δὲ τῆς ἀπὸ τῆς Κορίνθου ἀποσπάσεως τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης ὑπῆρξεν ἡ σκανδαλώδης καὶ αὐθαίρετος πρὸς τὸν ἐνάρετον ἐπίσκοπον Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος Σωφρόνιον διαγωγὴ τοῦ Κορίνθου Μητροφάνους, καθ' ἃ λεπτομερῶς ἀναγράφει τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθανασίου Παπαδοπούλου Κεραμείως ἐκδοθὲν σιγίλλιον τοῦ εἰρημένου πατριάρχου².

¹ Γεδεών Πατριαρχικοὶ πίνακες σ. 541· φαίνεται ὅτι ἐπαρτάρχει μέχρι τῶν μέσων τοῦ 1603.

² Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη Τόμ. Δ' σ. 377 κ. ε. Μνείαν τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐπισκοπῆς ἐν Ἰταί 1791 καὶ 1797 ἴδε ἐν Νέῳ Ἑλληνομνημονί Τόμ. Γ' σ. 396 ἀρ. 60 καὶ σ. 400 ἀρ. 5'.

Τέλος δὲ παρατηρητέον, ὅτι ὁ Μελέτιος Ἀθηναῶν συγγέει τὸ Πολύφεγγος πρὸς τὰς Μυκήνας, γράφων τὰ ἐξῆς: « Λέγουσι νὰ ἦτον (ἢ πόλις τῶν Μυκηναῶν) εἰς τὸν τόπον ὁποῦ ἦτον τὸ Πολύφεγγον, ἀντικρὺ τῆς Κώμης, ἢ ὁποία καλεῖται τανθὸν Ἅγιος Γεώργιος, ξέμακρὰ τοῦ Ἄργους σταδίους 55, κατὰ τὸν Στράβωνα, 40, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ Ἄργους εἰς τὸ Ἡραῖον »¹. Ἐν τούτοις μόνον ἀκριβὲς εἶνε τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ὡς ἀντικαταστήσαντος τὸ ἀρχαιότερον ὄνομα Πολύφεγγος, ὅπερ μόνον τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν ὄρος καὶ ἡ ἐπισκοπὴ διέσωσαν. Εἶδομεν δ' ἀνωτέρω, ὅτι ἤδη κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα ὠνομάζετο Ἅγιος Γεώργιος τοῦ Πολυφύγγου (Sancto Georgio di Polinfengno). Εἶνε δὲ τοῦτο πιθανῶς τὸ ὁμώνυμον χωρίον², ἢ σημερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Νεμέας, εἰς ἣν κακῶς ἐτάχθη, ἀφ' οὗ πλησίον αὐτοῦ εὐρίσκονται τὰ εἰρεῖπια τοῦ ἀρχαίου Φλιοῦντος. Ἄλλως δ' ἡ πλάνη τοῦ Μελετίου, ταύτισαντος τὸ Πολύφεγγος πρὸς τὰς Μυκήνας, εἶνε παλαιά, διότι ἤδη ἐν τῷ Παρισιακῷ κώδικι 1402 τοῦ γεωγράφου Πτολεμαίου, γεγραμμένῳ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα³, ὡς καὶ ἐν τισιν ἄλλοις κώδιξι τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, φέρεται ἐν τῇ ᾧα τὸ ἐξῆς παρασημείωμα: *Μυκήναι τὸ Πολύφεγγον πολυφεγγὲς ἢ πολυφθογγον ἄστυ*⁴.

¹ Γεωγραφία παλαιὰ καὶ νέα ἐκδ. Ἀνθόμου Γαζῆ. Ἐν Βενετίᾳ. 1807. Τόμ. Β' σ. 423.

² Πρὸβλ. *Bursian* ἐνδ' ἀν. — *Μηλιαγάκη* ἐνδ' ἀν. σ. 161.

³ *Inventaire sommaire* Τόμ. Β' σ. 38.

⁴ *Claudiū Ptolemaei Geographia*. Ἐκδ. Νοῦδε. Ἐν Λισαβ. 1843. Τόμ. Α' σ. 217 σημ. ε.